

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VIEŠĄJĄ ĮSTAIGĄ NACIONALINĮ KRAUJO CENTRĄ, LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJĄ IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJĄ

2023 m. liepos 14 d. Nr. 4D-2023/1-415
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo X (toliau tekste ir citatose – Pareiškėja) skundą (toliau tekste – Skundas) dėl viešosios įstaigos Nacionalinio kraujo centro (toliau tekste ir citatose – NKC), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau tekste ir citatose – SAM) ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau tekste ir citatose – SADM) darbuotojų veiksmų (neveikimo), laiku nepaskyrus antrojo laipsnio valstybinės pensijos (toliau tekste ir citatose – Pensija) garbės donorui.

2. Pareiškėja Skunde rašo:

2.1. „Esu garbės donore. Pagal LR įstatymus Pensija garbės donorams mokama sukakus senatvės pensijos amžiui. Nusipelnusio donoro pažymėjimo kopija, Lietuvos donorystės žymūno pažymėjimo kopija, Garbės donoro pažymėjimo kopija ir prašymas skirti Pensiją buvo išsiųsti į NKC 2022-06-21 Y. el. paštu: ... [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Senatvės pensija man paskirta 2022 m. rugpjūčio mėn.“

2.3. „Visus reikiamus dokumentus e. pristatymas sistemoje NKC atsakinga specialistė persiuntė SAM 2022-09-08, registracijos numeris 7-393.“

2.4. „SAM specialistei Z skambinau [...] keletą kartų 2020 m. [pastaba: tokie metai nurodyti skunde] spalio mėn., tada vėliau 2022-11-09, paklausti, kodėl vis dar nėra paskirta Pensija. Kiekvieno skambučio metu sulaukdavau atsakymo, jog nėra gavusi mano dokumentų. Paskambinus jai 2022-12-19 sakė, kad man perskambins truputį vėliau patikrinusi, ar gauti dokumentai. Skambučio iš jos tą dieną nebesulaukiau. Paskambinau 2022-12-20, Z pasakė, jog jau gavo dokumentus ir man priklauso Pensija, tik dėl išmokos datos nuo kada nežino.“

2.5. „Nesulaukusi daugiau jokios informacijos 2023-02-07 išsiunčiau paklausimą į SAM (registracijos Nr. 5-374) apie skyrimo eigą ir dėl kokių priežasčių vis dar nėra paskirta Pensija. Atsakyti į mano prašymą pavesta buvo specialistei Z iki 2023-03-09. Jokio atsakymo į mano paklausimą nesulaukiau.“

2.6. „2023-03-28 gavau raštą (Nr. (8.6-56)SD-1295) iš SADM pensijų grupės, jog man paskirta Pensija tik nuo 2023-04-01.“

2.7. „2023-04-02 išsiunčiau prašymą LR Sveikatos apsaugos ministrui ir LR Seimo narei Laimai Nagienei. [...]“

3. Pareiškėja Seimo kontrolierės prašo:

3.1. „Ištirti visas aplinkybes kodėl laiku man nebuvo paskirta Pensija (nuo tos datos kaip ir mano senatvės pensijos paskyrimo data) ir dėl kieno aplaidumo“.

3.2. „Įpareigoti ministerijas ištaisyti klaidą dėl išmokos už praėjusius mėnesius nuo senatvės pensijos paskyrimo datos, nes pagal įstatymą Pensija garbės donorams mokama sukakus senatvės pensijos amžiui“.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Pareiškėja su Skundu pateikė šiuos dokumentus, kuriuose nurodyta:

4.1. 2022-06-22 prašyme „Dėl Pensijos skyrimo“, adresuotame SAM:

„Vadovaujantis 1994 m. gruodžio 22 d. Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo aktualia redakcija ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. balandžio 8 d. nutarimu Nr. 387 „Dėl Garbės donoro vardo suteikimo tvarkos patvirtinimo“ prašau skirti man Pensiją už ilgametį neatlygintinos kraujo donorystės propagavimą. Esant palankiam sprendimui, prašau Pensiją pervesti į mano banko sąskaitą [...]“

4.2. 2023-02-07 prašyme „Paašškinti dėl kokių priežasčių delsiama paskirti Pensiją garbės donorui“, adresuotame SAM (Pažymos 2.5 papunktis):

„Vilniaus NKC 2022-09-08 pateikė visus reikalingus dokumentus dėl mano Pensijos garbės donorui skyrimo. [...] Iki šios dienos negavau jokios informacijos apie Pensijos paskyrimą. Senatvės pensija man paskirta jau nuo 2022 m. rugpjūčio mėn.“

Prašyčiau raštu informuoti apie skyrimo eigą ir dėl kokių priežasčių vis dar nėra paskirta Pensija garbės donorui.“

4.3. 2023-04-02 prašyme „Dėl laiku nepaskirtos Pensijos garbės donorui“, adresuotame, be kitų, Sveikatos apsaugos ministrui (Pažymos 2.7 papunktis):

„Gerbiamas ministre, prašyčiau atsakingų specialistų išsamaus paaiškinimo, kodėl Jūsų vadovaujamos SAM darbuotojams užtruko 7 mėnesius kol man, garbės donorui buvo paskirta Pensija. Pagal LR įstatymus Pensija garbės donorams mokama sukakus senatvės pensijos amžiui. Senatvės pensija man paskirta 2022 m. rugpjūčio mėn. Visus reikiamus dokumentus e. pristatymas sistemoje NKC atsakinga specialistė persiuntė SAM 2022-09-08 [...]“

2023-02-07 išsiunčiau paklausimą [...] apie skyrimo eigą ir dėl kokių priežasčių vis dar nėra paskirta Pensija. Atsakyti į mano prašymą pavesta specialistei Z iki 2023-03-09. Jokio atsakymo negavau. [...].“

2023-03-28 gavau raštą [...] iš SADM pensijų grupės, jog man paskirta Pensija tik nuo 2023-04-01. Prašome atsakyti:

1. Kodėl paskyrimo data nėra nuo tos datos kaip ir mano senatvės pensijos paskyrimo data ir dėl kieno aplaidumo?

2. Kaip gauti priklausančią išmoką už praeitus 7 mėn. nuo senatvės pensijos paskyrimo datos, nes pagal įstatymą Pensija garbės donorams mokama sukakus senatvės pensijos amžiui?

[...]“

5. Siekdama išsiaiškinti skunde aprašytas aplinkybes, Seimo kontrolierė raštu kreipėsi į NKC, SAM IR SADM, prašydama pateikti informaciją ir ją pagrindžiančius dokumentus, reikalingus skundai nagrinėti.

6. NKC 2023-06-02 rašte Nr. 7-291 Seimo kontrolieriui nurodyta ši informacija, patvirtinta atitinkamais dokumentais:

6.1. Į Seimo kontrolierės klausimą: *ar Pareiškėja 2022-06-21 kreipėsi į NKC su prašymu skirti Pensiją garbės donorui, kaip nurodyta [...] 2.1 papunktyje; jeigu taip, tuomet:*

1) pateikti šio prašymo ir atsakymo (atsakymų) į jį kopijas, atsakyta:

„Pareiškėja į Klaipėdos skyriaus donorų organizatorę Y kreipėsi su užpildytu prašymu „Dėl valstybinės antrojo laipsnio pensijos skyrimo“, tačiau negalime nurodyti tikslios datos, kada prašymas buvo pateiktas NKC darbuotojai. Susirašinėjimas vyko elektroniniu paštu, kuriame (pas

minėtą darbuotoją) nėra išlikusios informacijos, buvusios iki 2023 m. gegužės mėnesio. Būtina atkreipti dėmesį ir kartu patvirtinti, jog NKC darbuotojų elektroniniai paštai buvo perkelti į naują serverį (naują pašto „prieglobą“), todėl ankstesni nei 2023 m. gegužės mėnesio susirašinėjimai daugumai darbuotojų, o kartu ir minėtai Klaipėdos skyriaus donorų organizatorei Y išnyko/išsitrynė. Dėl nurodytos priežasties pateikti informacijos kada tiksliai NKC buvo gautas Pareiškėjos prašymas dėl Pensijos skyrimo ir atsakymo (atsakymų) į jį kopijos (-jų) neturime galimybės.

Bet kuriuo atveju, iš NKC dokumentų valdymo sistemos (DVS) matome, jog kartu su visais 2022-09-08 SAM išsiūtais Pareiškėjos dokumentais, NKC išsiuntė ir Pareiškėjos 2022-06-22 prašymą „Dėl valstybinės antrojo laipsnio pensijos skyrimo“ [...]. Šiuo atveju negalime nei patvirtinti, nei paneigti informacijos, ar nurodytas Pareiškėjos prašymas buvo gautas dokumente nurodytą dieną, ar vėlesne data.“

2) *paaiškinti, ar teisės aktų nustatyta tvarka NKC yra institucija, įgaliota teikti teikimus Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo komisijai prie SAM (toliau tekste – Komisija) dėl Pensijos garbės donorui skyrimo; jeigu ne, nurodyti, kokia tuomet institucija ar įstaiga teisės aktų yra įgaliota tokiems teikimams dėl Pensijos garbės donorui skyrimo teikti, atsakyta:*

„NKC nėra įgaliota institucija teikti teikimus Komisijai dėl Pensijos garbės donorui skyrimo, tą teisės aktų nustatyta tvarka įpareigota atlikti (teikti prašymus) SAM. [...]“

3) *išsamiai ir nuosekliai paaiškinti, kokių veiksmų ėmėsi NKC ir kada, gavusi Pareiškėjos 2022-06-21 prašymą; nurodyti teisės aktų nuostatas, kuriomis vadovautasi, atsakyta:*

„Dėl išnykusio el. susirašinėjimo tarp Pareiškėjos ir NKC darbuotojos išsamiai ir nuosekliai paaiškinti buvusią situaciją neturime galimybės. Bet kuriuo atveju, iš turimų dokumentų, galime atkurti tik tai, kad NKC atsakinga specialistė Pensijos skyrimui reikalingus dokumentus persiuntė SAM 2022-09-08, registracijos numeris 7-393 [...]. Iš persiųstų dokumentų matoma, jog buvo surinkti ir pateikti reikiami dokumentai tolimesniam SAM kreipimuisi į Komisiją.

Būtina atkreipti dėmesį, jog [...] prašymai skirti Pensiją garbės donorui turi būti teikiami SAM. NKC, siekdama užtikrinti ilgametės nusipelnusios garbės donorės Pareiškėjos interesus, siekiant užtikrinti ir įgyvendinti vieno langelio principą, dėjo visas pastangas surinkti ir pateikti reikiamus dokumentus SAM tolimesniam kreipimuisi dėl Pensijos skyrimo garbės donorei.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. balandžio 8 d. nutarime Nr. 387 „Dėl garbės donoro vardo suteikimo tvarkos patvirtinimo“ [...] 4 punkte nurodoma, kad Kraujo donorystės įstaigos arba Donorų asociacijos, turinčios pretendentų garbės donoro vardui gauti, SAM pateikia: „4.3. donoro aktyvaus dalyvavimo nemokamos kraujo donorystės veikloje aprašymą, už šią veiklą gautų apdovanojimų sąrašą (donorystės žymūno, nusipelnusio donoro pažymėjimai ir kt.). Visi nurodyti dokumentai kartu su Pareiškėjos prašymu buvo persiųsti SAM tolimesniems veiksams dėl Pensijos skyrimo atlikti.“

6.2. Į Seimo kontrolierės prašymą: *patvirtinti arba paneigti Pareiškėjos teiginį, kad „visus reikiamus dokumentus e. pristatymas sistemoje NKC atsakinga specialistė persiuntė SAM 2022-09-08, registracijos numeris 7-393“ [...]; jeigu dokumentai, kaip nurodo Pareiškėja, buvo persiųsti SAM 2022-09-08, paaiškinti, kokių teisės aktų nuostatomis vadovaujantis ir dėl kokių priežasčių, dokumentų persiuntimas įvyko 2022-09-08, t. y. praėjus beveik trims mėnesiams nuo Pareiškėjos 2022-06-21 kreipimosi, atsakyta:*

„Negalime nei patvirtinti, nei paneigti teiginio, kad „dokumentai buvo išsiūsti per e. pristatymas sistemą“, kadangi sistemoje išlikę matomi duomenys tik apie e. siuntas iki 2022-11-30 [...]. Bet kuriuo atveju, NKC dokumentų valdymo sistemoje DVS prie siunčiamų dokumentų 7 (septinto) registro matomas pats faktas apie 2022-09-08 dokumentų, registracijos numeris 7-393, išsiuntimą SAM [...].

Taip pat negalime nei patvirtinti nei paneigti, jog dokumentų persiuntimas įvyko po daugiau nei 2 mėnesių nuo galimai buvusio Pareiškėjos kreipimosi, kadangi neturime visų tai patvirtinančių dokumentų. Bet kuriuo atveju, NKC deda maksimalias pastangas bendradarbiaujant su donorais, siekia kaip įmanoma greičiau atsakyti į jiems rūpimus klausimus, susijusius su neatlygintina kraujo donoryste, o taip pat ir valstybinės pensijos skyrimu.“

7. SAM 2023-06-07 rašte Nr. (10.1.1.2E-421)10AD-207 Seimo kontrolierei nurodyta ši informacija, patvirtinta atitinkamais dokumentais:

7.1. Į Seimo kontrolierės klausimą: *ar Pareiškėja turi teisę gauti Pensiją garbės donorui; jeigu taip, nurodyti, nuo kada*, atsakyta:

„Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo 4 straipsnio nuostatomis, teisę gauti antrojo laipsnio pensiją turi Lietuvos Respublikos piliečiai, kuriems suteiktas garbės donoro vardas. Garbės donorui sukakus Socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatytam pensiniam amžiui, gali būti skiriama antro laipsnio valstybinė pensija.“

7.2. Į Seimo kontrolierės prašymą *paaiškinti, ar teisės aktų nustatyta tvarka SAM yra institucija, įgaliota teikti teikimus Komisijai dėl Pensijos garbės donorui skyrimo; jeigu ne, nurodyti, kokia tuomet institucija ar įstaiga teisės aktų yra paskirta tokiems teikimams dėl Pensijos garbės donorui skyrimo teikti*, atsakyta:

„Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. kovo 14 d. nutarimo Nr. 255 „Dėl Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“, nuostatomis, siūlymus dėl antro laipsnio pensijos skyrimo teikia Sveikatos apsaugos ministerija.“

7.3. Į Seimo kontrolierės klausimą: *kada ir iš ko SAM buvo gautas (-i) Pareiškėjos prašymas (-ai) skirti Pensiją garbės donorui; paaiškinti, ar pirmasis prašymas Pareiškėjai skirti Pensiją garbės donorui SAM buvo gautas: 1) 2022-06-22 iš pačios Pareiškėjos, kaip nurodyta [...] 4.1 papunktyje; 2) 2022-09-08 iš NKC, kaip nurodyta [...] 2.3 papunktyje*, atsakyta:

„Raštas „Dėl valstybinės antrojo laipsnio pensijos skyrimo garbės donorei“ buvo gautas iš NKC 2022-09-08 ir neteisingai nukreiptas dokumentų valdymo sistemoje „KONTORA“. Dėl šios priežasties tiesioginis vykdytojas, t. y. Z, jų negavo, ir todėl Pareiškėja teigė, kad jos dokumentai SAM nepateikti.“

7.4. Į Seimo kontrolierės klausimą: *ar kartu su Pareiškėjos prašymu skirti Pensiją garbės donorui buvo pateikti visi teisės aktuose nurodyti dokumentai; jeigu ne, kada ir kokių veiksmų (ar per teisės aktuose nurodytą terminą kreipėsi į Pareiškėją, prašydama per nustatytą terminą pateikti trūkstamus dokumentus) SAM ėmėsi dėl trūkstamų dokumentų gavimo, o jeigu nesiėmė, nurodyti, dėl kokių priežasčių*, atsakyta:

„Telefonu kelis kartus buvo kreiptasi į NKC kraujo donorystės koordinatorius, kad jie kuo skubiau pateiktų reikiamus dokumentus.“

7.5. Į Seimo kontrolierės prašymą *išsamiai ir nuosekliai paaiškinti, kas, kada ir kuo vadovaujantis buvo daroma gavus Pareiškėjos 2022-06-22 prašymą, nurodytą [...] 4.1 papunktyje; jeigu nebuvo daroma, nurodyti, dėl kokių priežasčių ir kuo vadovaujantis, neatsakyta*.

7.6. Į Seimo kontrolierės prašymą: *išsamiai paaiškinti [...] 2.4 papunktyje pacituotą Pareiškėjos aprašytą situaciją, be kita ko, nurodant: dėl kokių priežasčių Pareiškėjai buvo vis teigiama, kad nėra gauti dokumentai; kokių konkrečiai dokumentų SAM nebuvo gavusi ir kas juos turėjo SAM pateikti; kokių veiksmų ir kada SAM ėmėsi tiems galimai trūkstamiems dokumentams gauti, o jeigu nesiėmė, dėl kokių priežasčių*, atsakyta:

„Kai Pareiškėja kelis kartus kreipėsi, prašydama paaiškinti, kodėl jai dar neskirta antrojo laipsnio valstybinė pensija, NKC atstovai vis atsakydavo, kad dokumentai yra pateikti, tačiau SAM dokumentų valdymo sistemoje „KONTORA“, tiesioginis vykdytojas prie jam nukreiptų dokumentų jų nerasdavo. Atkreipiame dėmesį, kad šiuos dokumentus dėl juose pateiktos informacijos, vadovaujantis Bendroju duomenų apsaugos reglamentu, gali tvarkyti tik tas asmuo, kuriam jie yra nukreipti, t. y. dokumentus nukreipus ne tiesioginiam vykdytojui, o kitam asmeniui, tiesioginis vykdytojas jų dokumentų valdymo sistemoje negali rasti. Visai atsitiktinai paaiškėjo, kad minėti dokumentai buvo nukreipti visai kitam SAM padaliniui. Pareiškėjai paskambinus telefonu, ji buvo

informuota apie susiklosčiusią situaciją ir apie tai, kada dokumentai buvo išsiųsti SADM. Kai buvo gautas atsakymas dėl Pensijos skyrimo, Pareiškėja el. paštu apie tai buvo tuojau pat informuota [...].“

7.7. Į Seimo kontrolierės prašymą: *išsamiai paaiškinti [...] 2.5 papunktyje pacituotą Pareiškėjos aprašytą situaciją (taip pat [...] 4.2 papunktis), be kita ko, nurodant: ar buvo raštu atsakyta į Pareiškėjos 2023-02-07 skundą (pateikti atsakymo kopiją); jeigu nebuvo atsakyta, informuoti, dėl kokių priežasčių, neatsakyta.*

7.8. Į Seimo kontrolierės prašymą *nurodyti, kada SAM pateikė teikimą (Pareiškėjos prašymą ir kitus teisės aktų nustatytus dokumentus) Komisijai skirti Pareiškėjai Pensiją garbės donorui (pateikti teikimo kopiją); jeigu nepateikė, argumentuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių, atsakyta:*

„2023-02-15 SAM išsiuntė teikimą SADM „Dėl antrojo laipsnio valstybinės pensijos X skyrimo“ [...].“

7.9. Į Seimo kontrolierės klausimą: *ar SAM per 5 darbo dienas nuo teikimo pateikimo Komisijai dienos raštu informavo Pareiškėją apie Komisijai pateiktą teikimą skirti Pensiją garbės donorui (pateikti tokio rašto kopiją); jeigu ne, nurodyti, dėl kokių priežasčių ir kuo vadovaudamasi, atsakyta:*

„Kad Komisijai jau yra pateikti dokumentai Pensijai gauti, Pareiškėja atskiru raštu nebuvo informuota, tačiau jai tai buvo pranešta telefonu. Taip pat Pareiškėja buvo informuota el. paštu, kad jai paskirta Pensija [...].“

7.10. Į Seimo kontrolierės klausimą: *kada SAM buvo Komisijos raštu informuota apie Komisijos sprendimą skirti Pareiškėjai Pensiją garbės donorui (pateikti tokio rašto kopiją), neatsakyta.*

7.11. Į Seimo kontrolierės prašymą: *pateikti atsakymo į Pareiškėjos 2023-04-02 skundą ([...] 2.5 papunktis) kopiją; nurodyti, ar buvo tinkamai sureaguota į visus skunde keliamus klausimus; jeigu nebuvo raštu atsakyta (sureaguota į visus keliamus klausimus), nurodyti, dėl kokių priežasčių ir kuo vadovaujantis, SAM atsakymo nepateikė.*

Tyrimo metu (2023-06-14 duomenimis) tikslinantis šį klausimą telefonu su SAM, buvo gautas atsakymas, kad SAM atsakymo į Pareiškėjos 2023-04-02 skundą nėra pateikusi ir jo nerengia.

7.12. Į Seimo kontrolierės prašymą: *argumentuotai (vadovaujantis teisės aktų nuostatomis) atsakyti (pateikti nuomonę) į šiuos Pareiškėjos skunde keliamus klausimus ([...] 3 punktą ir 4.3 papunktis): 1) „kodėl laiku man nebuvo paskirta Pensija (nuo tos datos kaip ir mano senatvės pensijos paskyrimo data) ir dėl kieno aplaidumo“; 2) „kaip gauti priklausanti išmoka už praeitus 7 mėn. nuo senatvės pensijos paskyrimo datos, nes pagal įstatymą Pensija garbės donorams mokama sukakus senatvės pensijos amžiui“, neatsakyta.*

7.13. Į Seimo kontrolierės prašymą *pateikti ir kitą informaciją bei dokumentus, jei tokia informacija ir dokumentai būtų reikšmingi skundo tyrimui, atsakyta:*

„SAM yra parengusi ir pateikusi institucijoms derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. kovo 14 d. nutarimo Nr. 255 „Dėl Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą, kuriuo numatyta, kad teikimus antrojo laipsnio pensijoms gauti parengia ir pateikia NKC. Perdavus asmenų kreipimosi dėl Lietuvos Respublikos valstybinės antrojo laipsnio pensijos gavimo funkcijas NKC, būtų galima centralizuoti prašymų dėl antrojo laipsnio valstybinės pensijos skyrimo pateikimą bei jų perdavimą nagrinėti Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo komisijai procedūras ir padaryti jas efektyviau valdomas. Tačiau yra gautos SADM pastabos, kad siūlymas minėtą SAM funkciją perduoti NKC, kuris nėra valdymo institucija, prieštarauja Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymui.

SADM informavo, kad yra peržiūrimas valstybinių pensijų teisinis reguliavimas ir kartu su kitais sisteminiiais siūlymais dėl valstybinių pensijų sistemos tobulinimo planuojama teikti siūlymą pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo funkciją perduoti Valstybinio socialinio

draudimo fondo valdybos prie SADM įgaliotoms Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigoms (kad asmenys dėl atitinkamos pensijos skyrimo tiesiogiai kreiptųsi į šias įstaigas). SAM neprieštaraus parengtam minėtam teisiniam reguliavimui, kai SADM, parengusi projektą, pateiks derinti.

SAM apgailestauja dėl įvykusio nesusipratimo ir, siekdama, kad ateityje neiškiltų panašių nesusipratimų bei pagerėtų gyventojų aptarnavimo paslaugų kokybė, yra numačiusi šiais metais sukurti klientų aptarnavimo standartą.“

8. SADM 2023-05-30 rašte Nr. (24.1E-56) SD-2222 Seimo kontrolierei nurodyta ši informacija, patvirtinta atitinkamais dokumentais:

8.1. Į Seimo kontrolierės klausimą: *kada Komisijoje buvo gautas teikimas skirti Pareiškėjai Pensiją garbės donorui; ar teikimas buvo gautas iš tinkamos (teisės aktų įgaliotos) teikiančios institucijos ar įstaigos; jeigu ne iš tinkamos, informuoti, kada ir kokių veiksmų (ar per teisės aktų nustatytus terminus persiuntė dokumentus atitinkamai teikiančiai institucijai ar įstaigai su prašymu įvertinti Pareiškėjos teikimo Komisijai skirti Pensiją garbės donorui galimybę) tuomet Komisija ėmėsi dėl tokio netinkamo teikimo; jeigu nesiėmė, nurodyti, dėl kokių priežasčių ir kuo vadovaudamasi*, atsakyta:

„[...] SAM teikimas skirti Pensiją Pareiškėjai, kaip garbės donorei, Komisijoje buvo gautas 2023 m. vasario 17 d. Nr. GD-3495 [...]. [...] Komisijoje teikimas gautas iš SAM, t. y. pagal teisės aktuose numatytą tvarką.“

8.2. Į Seimo kontrolierės klausimą: *ar kartu su teikimu skirti Pareiškėjai Pensiją garbės donorui buvo pateikti visi reikalingi dokumentai, kaip to reikalauja atitinkami teisės aktai; jeigu ne, paaiškinti, kada ir kokių veiksmų tuomet ėmėsi Komisija; jeigu nesiėmė, nurodyti, dėl kokių priežasčių ir kuo vadovaudamasi*, atsakyta:

„[...] SAM 2023 m. vasario 17 d. teikimu Nr. GD-3495 pateikė visus reikalingus dokumentus dėl Pensijos skyrimo Pareiškėjai.“

8.3. Į Seimo kontrolierės klausimą: *kada vyko Komisijos posėdis, skirtas teikimui dėl Pareiškėjos Pensijos garbės donorui skyrimui nagrinėti; kada priimtas sprendimas skirti Pareiškėjai Pensiją garbės donorui*, atsakyta:

„Artimiausias Komisijos posėdis, po gauto teikimo skirti Pareiškėjai Pensiją, įvyko 2023 m. kovo 27 d. Šiame posėdyje priimtas sprendimas skirti Pareiškėjai Pensiją nuo 2023 m. balandžio 1 d. [...] pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos skiriamos nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį priimtas sprendimas skirti šią pensiją, pirmos dienos.“

8.4. Į Seimo kontrolierės klausimą: *ar Komisija apie sprendimą skirti Pareiškėjai Pensiją garbės donorui raštu informavo teikiančią instituciją per 5 darbo dienas nuo tokio sprendimo priėmimo dienos (pateikti tokio rašto kopiją); jeigu ne, nurodyti, dėl kokių priežasčių ir kuo vadovaudamasi*, atsakyta:

„Komisija 2023 m. kovo 29 d. raštu Nr. (24.1E-56) SD-1337 informavo SAM apie Pensijos paskyrimą Pareiškėjai kaip garbės donorei [...].“

8.5. Į Seimo kontrolierės klausimą: *ar Komisijos sekretorius apie Komisijos sprendimą skirti Pensiją garbės donorui (kartu nurodant pensijas mokančią įstaigą) raštu informavo Pareiškėją per 5 darbo dienas nuo tokio sprendimo priėmimo dienos (pateikti tokio rašto kopiją); jeigu ne, nurodyti, dėl kokių priežasčių ir kuo vadovaudamasis*, atsakyta:

„Komisija 2023 m. kovo 28 d. raštu Nr. (8.6-56) SD-1295 informavo Pareiškėją apie jai paskirtą Pensiją kaip garbės donorei [...]. Šiuo raštu Pareiškėjai buvo nurodyta institucija, kuri mokės jai paskirtą pensiją.“

8.6. Į Seimo kontrolierės klausimą: *ar, Komisijai priėmus sprendimą skirti Pareiškėjai Pensiją garbės donorui, dokumentai dėl šios pensijos skyrimo buvo parengti ir pateikti pensijas mokančiai įstaigai teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais (nurodyti, kada atitinkami dokumentai pateikti); jeigu ne, nurodyti, dėl kokių priežasčių ir kuo vadovaujantis*, atsakyta:

„Komisija 2023 m. kovo 28 d. raštu Nr. (24.1E-56) SD-1300 išsiuntė dokumentus dėl Pareiškėjos Pensijos skyrimo mokančiai institucijai – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Panevėžio skyriui [...]“

8.7. Į Seimo kontrolierės prašymą *motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių ir kuo vadovaujantis Pareiškėjai Pensija garbės donorui paskirta „tik nuo 2023-04-01“* ([...] 2.6 papunktis), atsakyta:

„[...] pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos skiriamos nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį priimtas sprendimas skirti šią pensiją, pirmos dienos. Atsižvelgiant į tai, artimiausiam Komisijos posėdyje, kuris įvyko 2023 m. kovo 27 d., buvo priimtas sprendimas skirti Pensiją Pareiškėjai nuo 2023 m. balandžio 1 d. Pažymėtina, kad valstybinės pensijos, mokamos iš valstybės biudžeto lėšų, yra papildomos pensijos prie asmenų gaunamų socialinio draudimo pensijų, neatsižvelgiant į valstybinę pensiją gaunančių asmenų pajamas. Taigi, šios pensijos yra ne pagrindinis, o papildomas pajamų šaltinis asmenims. Valstybinių pensijų prigimtis yra kitokio pobūdžio negu socialinio draudimo pensijų, kurios grindžiamos socialinio draudimo principais.“

8.8. Į Seimo kontrolierės prašymą: *argumentuotai (vadovaujantis teisės aktų nuostatomis) atsakyti į šiuos Pareiškėjos skunde keliamus klausimus ([...] 3 punktą ir 4.3 papunktį): 1) „kodėl laiku man nebuvo paskirta Pensija (nuo tos datos kaip ir mano senatvės pensijos paskyrimo data) ir dėl kieno aplaidumo“; 2) ar galima „ištaisyti klaidą dėl išmokos už praėjusius mėnesius nuo senatvės pensijos paskyrimo datos, nes pagal įstatymą Pensija garbės donorams mokama sukakus senatvės pensijos amžiui“*, atsakyta:

„Atsižvelgiant į tai, kad teikimas dėl Pensijos skyrimo Komisijoje buvo gautas 2023 m. vasario 17 d., o artimiausias Komisijos posėdis įvyko 2023 m. kovo 27 d., Komisija, vadovaujantis teisės aktais, Pensiją Pareiškėjai paskyrė laiku.“

8.9. Į Seimo kontrolierės prašymą *pateikti ir kitą informaciją bei dokumentus, jei tokia informacija ir dokumentai būtų reikšmingi skundo tyrimui*, atsakyta:

„Suprantame asmenų norą, kad pirmojo ir antrojo laipsnio valstybinės pensijos būtų skiriamos nuo teisės į šias pensijas atsiradimo dienos, jeigu jie atitinka visas sąlygas šioms pensijoms skirti. Norime informuoti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė, įgyvendindama Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos 98 punkte įtvirtintą siekį užtikrinti taiklesnes pensijas, išmokas ir kompensacijas, vykdo veiksmą „sistemiškai peržiūrėti teisės aktus, reglamentuojančius valstybines pensijas, rentas, kompensacines išmokas“. Lietuvos Respublikos Seimui bus pateikti sisteminiai pasiūlymai dėl valstybinių pensijų ir kitų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto mokamų pensinio pobūdžio išmokų sistemos tobulinimo, iš jų – ir dėl pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo tvarkos.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

9. Lietuvos Respublikos Konstitucijos:

5 straipsnis – „Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.“

30 straipsnis – „Asmuo, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą. Asmeniui padarytos materialinės ir moralinės žalos atlyginimą nustato įstatymas“.

10. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso:

6.245 straipsnis – „1. Civilinė atsakomybė – tai turtinė prievolė, kurios viena šalis turi teisę reikalauti atlyginti nuostolius (žalą) [...], o kita šalis privalo atlyginti padarytus nuostolius (žalą) [...]. [...]

4. Deliktinė civilinė atsakomybė yra turtinė prievolė, atsirandanti dėl žalos, kuri nesusijusi su sutartiniais santykiais, [...].

[...]“

6.246 straipsnis – „1. Civilinė atsakomybė atsiranda neįvykdžius įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos (neteisėtas neveikimas) arba atlikus veiksmus, kuriuos įstatymai ar sutartis

draudžia atlikti (neteisėtas veikimas), arba pažeidus bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai.

[...].“

6.247 *straipsnis* – „Atlyginami tik tie nuostoliai, kurie susiję su veiksmais (veikimu, neveikimu), nulėmusiais skolininko civilinę atsakomybę tokiu būdu, kad nuostoliai pagal jų ir civilinės atsakomybės prigimtį gali būti laikomi skolininko veiksmų (veikimo, neveikimo) rezultatu.“

6.249 *straipsnis* – „1. Žala yra [...] negautos pajamos, kurias asmuo būtų gavęs, jeigu nebūtų buvę neteisėtų veiksmų. Piniginė žalos išraiška yra nuostoliai. Jeigu šalis nuostolių dydžio negali tiksliai įrodyti, tai jų dydį nustato teismas.

[...].“

6.271 *straipsnis* – „1. Žalą, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto nepaisydama konkrečiau valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. [...].

2. Šiame straipsnyje terminas „valdžios institucija“ reiškia bet kokį viešosios teisės subjektą (valstybės ar savivaldybės instituciją, pareigūną, valstybės tarnautoją ar kitokį šių institucijų darbuotoją ir t. t.), taip pat privatų asmenį, atliekantį valdžios funkcijas.

3. Šiame straipsnyje vartojamas terminas „aktas“ reiškia bet kokį valdžios institucijos ar jos darbuotojų veiksmą (veikimą, neveikimą), kuris tiesiogiai daro įtakos asmenų teisėms, laisvėms ir interesams (valstybės ar savivaldybės institucijų priimami teisės ar individualūs aktai, administraciniai aktai, fiziniai aktai ir t. t., išskyrus teismo nuosprendžius, sprendimus ir nutartis).

4. Valstybės ar savivaldybės civilinė atsakomybė pagal šį straipsnį atsiranda, jeigu valdžios institucijų darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus šios institucijos ar jų darbuotojai privalėjo veikti.“

6.288 *straipsnis* – „1. Žala atlyginama nuo jos padarymo dienos, o jeigu žala atsirado vėliau, – nuo žalos atsiradimo dienos.

2. Jeigu teisę į žalos atlyginimą turintys asmenys kreipiasi dėl žalos atlyginimo praėjus trejiems metams nuo jos padarymo dienos, tai atlyginimas mokamas nuo kreipimosi dienos.

[...].“

11. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo:

2 *straipsnis* – „1. Biurokratizmas – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai.

2. Pareigūnas – valstybės ir savivaldybių institucijos ar įstaigos tarnautojas, taip pat kitas darbuotojas, atliekantis viešojo administravimo funkcijas; viešosios įstaigos bei nevyriausybinės organizacijos, kurioms įstatymų nustatyta tvarka suteikti viešojo administravimo įgaliojimai, darbuotojas, turintis administravimo įgaliojimus nepavaldiems asmenims; valstybės įgaliotas asmuo, atliekantis įstatymų nustatytas valstybės suteiktas funkcijas.

[...].“

12 *straipsnis* – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.

[...].“

19 *straipsnis* – „1. Seimo kontrolierius, vykdydamas savo pareigas, turi teisę:

1) reikalauti nedelsiant pateikti informaciją, medžiagą ir dokumentus, būtinus savo funkcijoms atlikti, įstatymų nustatyta tvarka susipažinti su valstybės, tarnybos, komercinę ar banko paslaptį sudarančiais dokumentais, taip pat dokumentais, kuriuose yra informacijos apie įstatymų saugomus asmens duomenis. [...];

[...]

14) siūlyti kolegialiai institucijai ar pareigūnui įstatymų nustatyta tvarka panaikinti, sustabdyti ar pakeisti įstatymams bei kitiems teisės aktams prieštaraujančius sprendimus ar siūlyti priimti sprendimus, kurie nepriimti dėl piktnaudžiavimo ar biurokratizmo;

15) siūlyti kolegialiai institucijai, įstaigos vadovui ar aukštesniajai pagal pavaldumą institucijai ir įstaigai skirti nusižengusiems pareigūnams tarnybines (drausmines) nuobaudas;

[...]

17) atkreipti pareigūnų dėmesį į aplaidumą darbe, įstatymų ar kitų teisės aktų nesilaikymą, tarnybines etikos pažeidimą, piktnaudžiavimą, biurokratizmą ar žmogaus teisių ir laisvių pažeidimus ir siūlyti imtis priemonių, kad būtų pašalinti įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimai, jų priežastys ir sąlygos;

[...].“

12. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo:

1 straipsnis – „[...]

6. Šio įstatymo 11 straipsnio nuostatos *mutatis mutandis* taikomos subjektams, teikiantiems viešąsias paslaugas ir nagrinėjantiems prašymus ir skundus dėl šių viešųjų paslaugų.

[...].“

2 straipsnis – „[...]

2. Administracinė procedūra – pagal šį įstatymą viešojo administravimo subjekto atliekami privalomi veiksmai nagrinėjant skundą apie viešojo administravimo subjekto veiksmis, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą.

3. Administracinės procedūros sprendimas – administracinis sprendimas, kurio priėmimu baigiama administracinė procedūra.

[...]

17. Vidaus administravimas – veikla, kuria užtikrinamas viešojo administravimo subjekto, turinčio viešojo juridinio asmens statusą, savarankiškas funkcionavimas (struktūros tvarkymas, dokumentų, personalo, turimų materialinių ir finansinių išteklių valdymas), kad jis galėtų atlikti viešąjį administravimą.

18. Viešasis administravimas – teisės aktais reglamentuota viešojo administravimo subjektų veikla, skirta teisės aktams įgyvendinti: administracinis reglamentavimas, administracinių sprendimų priėmimas, teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo priežiūra, administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas.

19. Viešoji paslauga – pagal įstatymų ir (ar) viešojo administravimo subjektų nustatytus reikalavimus vykdoma šių subjektų prižiūrima veikla, kuria sukuriama valstybės ar savivaldybių garantuojama ir visuomenės nariams vienodai prieinama nauda.

[...].“

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:

1) atsakomybės už priimtus sprendimus. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, vykdydamas administracinį reglamentavimą ar priimdamas administracinius sprendimus, turi prisiimti atsakomybę už administracinio reglamentavimo ar priimtų administracinių sprendimų sukeltus padarinius;

[...]

4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais;

5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį;

[...].“

10 straipsnis – „[...]

4. Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. [...]. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.

[...].“

11 straipsnis – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.

2. Prašymas ar skundas gali būti pateiktas per E. pristatymo sistemą, kitomis elektroninių ryšių priemonėmis, paštu, kreipiantis asmeniškai arba per atstovą. [...].

[...]

4. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl prašyme ar skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų būti perduotas nagrinėti pagal kompetenciją prašymas ar skundas, viešojo administravimo subjektas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui, paaiškindamas jo prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis.“

23 straipsnis – „1. Administracinę procedūrą pradeda viešojo administravimo subjekto vadovas arba jo įgaliotas pareigūnas, valstybės tarnautojas, kitas įstatymų nustatyta specialų statusą turintis fizinis asmuo, darbuotojas arba viešojo administravimo subjekto vadovo ar jo įgalioto asmens sudaryta komisija rašytiniu pavedimu per 3 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos.

[...].“

13. Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 2 straipsnis – „1. Viešoji įstaiga – tai pagal šį ir kitus įstatymus įsteigtas pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – tenkinti viešuosius interesus vykdant [...] sveikatos priežiūros [...], taip pat kitokią visuomenei naudingą veiklą.

[...].“

14. Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo:

1 straipsnis – „Lietuvos Respublikoje nustatomos šios valstybinės pensijos:

1) Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos;

[...]

Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos [...] skiriamos pagal šį įstatymą. [...].“

4 straipsnis – „[...]

Teisę gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją turi šie Lietuvos Respublikos piliečiai:

[...]

3) asmenys, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka suteiktas garbės donoro vardas.

Pirmojo arba antrojo laipsnio valstybinė pensija skiriama asmenims, jeigu jie yra sukakę Socialinio draudimo pensijų įstatyme nustatytą senatvės pensijos amžių (toliau – senatvės pensijos amžius) [...].

[...].“

5 straipsnis – „[...]

Antrojo laipsnio valstybinę pensiją skiria [...] Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo komisija.

[...].“

6 straipsnis – „Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo komisija veikia prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

[...]

Komisija nagrinėja [...] valdymo institucijų [...] pateiktus prašymus skirti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinę pensiją. [...]. Teikimai skirti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinę pensiją pateikiami Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų nustatyta tvarka.

Komisija veikia vadovaudamasi šiuo įstatymu ir Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais, tvirtinamais Vyriausybės.

[...].“

10 straipsnis – „Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos skiriamos ir mokamos nuo 1995 metų sausio 1 dienos, vadovaujantis šiuo įstatymu ir Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais, tvirtinamais Vyriausybės.

[...].“

15. *Lietuvos Respublikos kraujo donorystės įstatymo 7 straipsnis* – „1. Donoras turi šias teises: [...]

9) Vyriausybės nustatyta tvarka gauti garbės donoro vardą. Garbės donoras įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka turi teisę gauti valstybinę pensiją;

[...].“

16. *Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo:*

32 straipsnis – „1. Valstybės tarnautojai už tarnybinius nusižengimus, išskyrus mažareikšmius tarnybinius nusižengimus, traukiami tarnybinėn atsakomybėn. Tarnybiniu nusižengimu laikomas valstybės tarnautojo pareigų neatlikimas ar netinkamas atlikimas dėl valstybės tarnautojo kaltės.

2. Mažareikšmiu tarnybiniu nusižengimu laikomas tarnybinis nusižengimas, kurio tyrimą atlikus nustatyta, kad jis yra formalus pobūdžio, nesukėlęs neigiamų pasekmių, o tarnybinės nuobaudos paskyrimas būtų neproporcingas tarnybinio nusižengimo sunkumui.

[...].“

33 straipsnis – „1. Už tarnybinius nusižengimus skiriamos šio įstatymo nustatytos tarnybinės nuobaudos.

[...].“

34 straipsnis – „1. Tarnybinė nuobauda turi būti paskirta ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo tarnybinio nusižengimo paaiškėjimo dienos, neįskaitant laiko, kurį valstybės tarnautojas nebuvo darbe dėl ligos, buvo komandiruotėje arba atostogavo, o iškėlus baudžiamąją bylą arba Seimo kontrolieriui atliekant tyrimą, taip pat atliekant tarnybinį ar kitą kompetentingos institucijos patikrinimą, tarnybinio nusižengimo tyrimą šio straipsnio 2 dalies 1 punkte numatytu atveju, – ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo baudžiamosios bylos nutraukimo arba teismo nuosprendžio įsiteisėjimo dienos, Seimo kontrolieriaus pažymos surašymo, tarnybinio ar kito kompetentingos institucijos patikrinimo užbaigimo, motyvuotos išvados apie tyrimo rezultatus šio straipsnio 2 dalies 1 punkte numatytu atveju surašymo dienos.

[...].“

17. *Garbės donoro vardo suteikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-04-08 nutarimu Nr. 387:*

4 punktas – „Kraujo donorystės įstaigos arba Donorų asociacijos, turinčios pretendentų garbės donoro vardui gauti, Sveikatos apsaugos ministerijai pateikia:

[...]

4.3. donoro aktyvaus dalyvavimo nemokamos kraujo donorystės veikloje aprašymą, už šią veiklą gautų apdovanojimų sąrašą (donorystės žymūno, nusipelnusio donoro pažymėjimai ir kt.).“

6 punktas – „Garbės donoro vardas suteikiamas sveikatos apsaugos ministro įsakymu, kuris skelbiamas „Valstybės žinių“ priede.“

8 punktas – „Asmuo, kuriam suteiktas garbės donoro vardas, turi teisę gauti Lietuvos Respublikos valstybinę pensiją. Tuomet Sveikatos apsaugos ministerija teikia Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo komisijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos prašymą skirti valstybinę pensiją garbės donorui, ir ši pensija skiriama bei mokama pagal Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatus.“

18. Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatai, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-03-14 nutarimu Nr. 255:

1 punktas – „Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatai (toliau – Nuostatai) reguliuoja:

1.1. Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo komisijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Komisija) darbo organizavimą;

1.2. rašytinių [...] valdymo institucijų [...] teikimų ir prašymų skirti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybines pensijas asmenims, atitinkantiems Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatyme nustatytas sąlygas (toliau – teikimai), ir dokumentų skirti Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybines pensijas (toliau – pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos) pateikimą Komisijai;

[...]

1.4. dokumentų, reikalingų pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinėms pensijoms [...] pateikimą ir šių pensijų skyrimą;

1.5. pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų [...] mokėjimą.“

2 punktas – „Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos skiriamos nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį priimtas sprendimas skirti šią pensiją, pirmos dienos.

Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybines pensijas [...] moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba) įgaliota Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaiga (toliau – pensijas mokanti įstaiga).“

6 punktas – „Komisijos veiklos forma yra posėdžiai arba rašytinė apklausa. Posėdis arba rašytinė apklausa organizuojami ne rečiau kaip kartą per 2 mėnesius.“

12 punktas – „Teikiančios institucijos ar įstaigos apie Komisijos sprendimus skirti antrojo laipsnio valstybines pensijas raštu informuojamos per 5 darbo dienas nuo Komisijos sprendimo priėmimo dienos.

Asmenį apie [...] Komisijos sprendimą skirti antrojo laipsnio valstybinę pensiją per šio punkto pirmojoje pastraipoje nurodytą terminą raštu informuoja Komisijos sekretorius, kartu nuroydamas pensijas mokančią įstaigą.

[...].“

14 punktas – „Asmenys, turintys teisę gauti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybines pensijas [...] dėl pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinės pensijos skyrimo kreipiasi atvykę arba registruotu laišku į teikiančią instituciją ar įstaigą.“

15 punktas – „[...]“

Asmenys, nurodyti Valstybinių pensijų įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 3 punkte [...] dėl antrojo laipsnio valstybinės pensijos skyrimo kreipiasi į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministeriją.

Asmenys, nurodyti Valstybinių pensijų įstatymo 4 straipsnio [...] 3 dalies [...] 3 punktuose [...] teikiančiai institucijai ar įstaigai, į kurią kreipiasi dėl pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinės pensijos skyrimo, kartu su asmens tapatybę patvirtinančiu dokumentu [...] pateikia Nuostatų 16.1 ir 16.3 papunkčiuose nurodytus dokumentus.

[...].“

16 punktas – „Teikianti institucija ar įstaiga [...] kartu su teikimu skirti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinę pensiją Komisijai pateikia:

16.1. asmens prašymą skirti pirmojo arba antrojo laipsnio valstybinę pensiją, kuriame nurodytas vienas iš Nuostatų 37 punkte nustatytų pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinės pensijos

gavimo būdų, kuriuo pageidaujama gauti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinę pensiją; kartu nurodoma, ar asmeniui yra paskirta ir iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų mokama valstybinė pensija, išskyrus valstybinę našlių ar našlaičių pensiją;

16.2. asmens tapatybę patvirtinančio dokumento (Lietuvos Respublikos piliečio paso, Lietuvos Respublikos paso, Lietuvos Respublikos diplomatinio paso, asmens tapatybės kortelės) kopiją;

16.3. jeigu asmuo yra netekęs 60 ir daugiau procentų darbingumo, – Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba) išduotą darbingumo lygio pažymą arba šio dokumento kopiją;

16.4. dokumentus, patvirtinančius atitinkamą asmens statusą pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinei pensijai skirti, arba šių dokumentų kopijas [...]:

[...]

16.4.2. asmenims, kuriems suteiktas garbės donoro vardas, – dokumentą, patvirtinantį garbės donoro vardo suteikimą;

[...].“

18 punktas – „Dokumentų, nurodytų Nuostatų 16.3 [...] papunkčiuose, teikiančios institucijos ar įstaigos iš asmenų gali reikalauti tik tais atvejais, jeigu šiuose dokumentuose nurodytų asmens duomenų nėra valstybės ir žinybiniuose registruose ar valstybės, savivaldybių informacinėse sistemose. Jeigu šie asmens duomenys yra valstybės ir žinybiniuose registruose ar valstybės, savivaldybių informacinėse sistemose, teikiančios institucijos ar įstaigos praneša asmeniui, kuris kreipiasi dėl pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinės pensijos skyrimo, kad jam šių dokumentų ar juose nurodytų duomenų pateikti nereikia.“

19 punktas – „Teikiančios institucijos ar įstaigos Komisijai turi teikti dokumentų originalus arba patvirtintas jų kopijas.

Asmenys teikiančioms institucijoms ar įstaigoms teikia, įskaitant tuos atvejus, kai dokumentai siunčiami registruotu laišku, dokumentų originalus arba šių dokumentų kopijas. Dokumentų kopijos turi būti patvirtintos dokumentą išdavusios Lietuvos Respublikos ar užsienio valstybės institucijos, notaro ar kito asmens, įgalioto atlikti notarinius veiksmus, arba konsulinio pareigūno, arba kito kompetentingos užsienio valstybės pareigūno, arba teikiančių institucijų ar įstaigų administracijų darbuotojų, įgaliotų tvirtinti dokumentų kopijų tikrumą.

[...].“

21 punktas – „Prašymo pateikimo teikiančioms institucijoms ar įstaigoms diena laikoma diena, kurią jos gavo asmens prašymą. Kartu su prašymu turi būti pateikti visi Nuostatų 15 punkte nurodyti dokumentai. Kai prašymas ir dokumentai, nurodyti Nuostatų 15 punkte, siunčiami registruotu laišku, prašymo pateikimo diena laikoma vietos pašto spaude pažymėta jų išsiuntimo diena. Jeigu asmuo kartu su prašymu pateikia ne visus dokumentus, nurodytus Nuostatuose, kurių reikia pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinei pensijai skirti, teikiančios institucijos ar įstaigos per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos kreipiasi į asmenį prašydamos per nustatytą terminą pateikti trūkstamus dokumentus. Jeigu per teikiančios institucijos ar įstaigos nustatytą terminą reikiamų dokumentų asmuo nepateikia, jo prašymas laikomas nepateiktu, o dokumentai grąžinami asmeniui.“

22 punktas – „Teikiančių institucijų ar įstaigų teikimai Komisijai skirti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinę pensiją su dokumentais, nurodytais Nuostatų 16–17 punktuose, siunčiami ministerijai registruotu laišku arba pateikiami Komisijos sekretoriui asmeniškai.

Teikiančios institucijos ar įstaigos apie Komisijai pateiktą teikimą skirti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinę pensiją asmenį raštu informuoja per 5 darbo dienas nuo teikimo išsiuntimo ar pateikimo asmeniškai Komisijos sekretoriui dienos.“

23 punktas – „Komisija priima sprendimus dėl teikimų skirti pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinę pensiją, kurie Komisijai su visais reikiamais dokumentais, nurodytais Nuostatų 16 ir 17 punktuose, pateikti ne vėliau kaip likus 10 darbo dienų iki Komisijos posėdžio arba iki registruoto laiško dėl rašytinės apklausos organizavimo Komisijos nariams išsiuntimo dienos. Teikimai, pateikti likus mažiau nei 10 darbo dienų iki Komisijos posėdžio arba iki registruoto laiško dėl rašytinės

apklausos organizavimo Komisijos nariams išsiuntimo dienos, nagrinėjami kitame posėdyje arba per kitą rašytinę apklausą, jeigu Komisija nenusprendžia kitaip.“

34 punktas – „[...] Komisijai priėmus sprendimą skirti antrojo laipsnio valstybinę pensiją [...] socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka dokumentai dėl atitinkamos valstybinės pensijos skyrimo parengiami ir pateikiami pensijas mokančiai įstaigai.“

35 punktas – „Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos [...] mokamos patiems asmenims, kuriems valstybinė pensija paskirta, arba jų teisėtiems atstovams.“

36 punktas – „[...] Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos [...], paskirtos 2001 m. vasario 1 d. ir vėliau, šių pensijų gavėjams mokamos už praėjusį mėnesį.“

37 punktas – „Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų [...] gavėjams pensijos pervedamos į jų asmenines sąskaitas [...].“

19. Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875:

1 punktas – „Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės (toliau – Taisyklės) reglamentuoja prašymų ir skundų nagrinėjimą ir asmenų aptarnavimą viešojo administravimo subjektuose, taip pat subjektuose, kurie teikia viešąsias paslaugas ir nagrinėja prašymus ir skundus dėl šių viešųjų paslaugų (toliau – institucijos).“

9 punktas – „Asmenis institucijoje paprastai aptarnauja Taisyklių 11 punkte nustatytoms funkcijoms atlikti įsteigtas institucijos administracijos padalinys (savarankiškas arba esantis kito institucijos administracijos padalinio struktūrine dalimi) arba kitas institucijos administracijos padalinys, kuriam atlikti Taisyklių 11 punkte nustatytas funkcijas pavesta kartu su kitomis pavestomis funkcijomis (toliau – asmenų aptarnavimo padalinys).“

10 punktas – „Jei asmenų aptarnavimo padalinio institucijoje nėra, Taisyklių 11 punkte nustatytas funkcijas atlieka institucijos vadovo arba jo įgalioto asmens sprendimu paskirtas institucijos valstybės tarnautojas ar darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį.“

11 punktas – „Asmenų aptarnavimo padalinys atlieka šias funkcijas:

11.1. priima prašymus ir skundus, preliminariai nustato, kokia jų esmė, ar institucija pagal kompetenciją gali spręsti prašyme ar skunde išdėstytus klausimus, kokios informacijos reikia sprendimams priimti, patikrina, ar visa reikalinga informacija ar dokumentai, kuriuos privalo pateikti asmuo, kuris kreipiasi, yra pateikti, numato, kokią informaciją institucija turi ar gali gauti iš savo pavaldžių ir kitų institucijų, valstybės registru (kadastrų), žinybinių registru, valstybės informacinių sistemų ir kitų informacinių sistemų, finansuojamų iš valstybės ar savivaldybės biudžeto ir (ar) valstybės pinigų fondų, ir paprašo asmenį, kuris kreipiasi, pateikti informaciją ir dokumentus, kurių institucija pati neturi ir gauti negali arba kuriuos privalo pateikti šis asmuo, bet jų nepateikia;

11.2. jei institucija pagal kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl skunde išdėstyto klausimo [...] jeigu prašymas ar skundas gautas per Nacionalinę elektroninių siuntų pristatymo naudojant pašto tinklą informacinę sistemą, kitomis elektroninių ryšių priemonėmis, paštu – atlieka Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje nurodytus veiksmus;

[...].“

29 punktas – „Prašymai ir skundai gali būti nenagrinėjami Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytais atvejais, taip pat kituose įstatymuose nustatytais pagrindais.“

30 punktas – „Prašymai ir skundai [...] tvarkomi ir apskaitomi atitinkamame institucijos dokumentų registre, laikantis Lietuvos vyriausiojo archyvaro priimtų teisės aktų, reglamentuojančių dokumentų valdymą, reikalavimų.“

32 punktas – „Prašymai ir skundai [...] turi būti išnagrinėjami per Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje nurodytus terminus.“

35 punktas – „Prašymus ar skundus institucijos nagrinėja ir į juos atsako pagal teisės aktais joms nustatytą kompetenciją.“

42 punktas – „Į prašymą ar skundą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas. Jeigu asmens prašyme ar skunde buvo nurodytas būdas, kuriuo asmuo

pageidauja gauti atsakymą, atsakoma nurodytu būdu. [...].“

45 *punktas* – „Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: [...].“

20. *Viešosios įstaigos Nacionalinio kraujo centro įstatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018-02-08 įsakymu Nr. V-152:*

1 *punktas* – „Viešoji įstaiga Nacionalinis kraujo centras yra Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos iš valstybės turto įsteigta viešoji asmens sveikatos priežiūros ne pelno įstaiga (toliau – Įstaiga), teikianti asmens sveikatos priežiūros paslaugas ir paslaugas, reikalingas asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimui užtikrinti. [...].“

4 *punktas* – „Įstaigos steigėjas ir dalininkas yra valstybė. Steigėjo ir dalininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija.“

19 *punktas* – „Įstaigoje sudaroma administracija [...].“

20 *punktas* – „Įstaigos administracijai vadovauja direktorius. [...].“

21. *Viešosios įstaigos Nacionalinio kraujo centro vidaus tvarkos taisyklių darbuotojams, patvirtintų VŠĮ Nacionalinio kraujo centro direktoriaus 2022-09-21 įsakymu Nr. B-214:*

1 *punktas* – „Viešosios įstaigos Nacionalinio kraujo centro (toliau – NKC) vidaus tvarkos taisyklės darbuotojams (toliau – Taisyklės) reglamentuoja NKC [...] vidaus darbo organizavimo tvarką, darbuotojų teises ir pareigas, atsakomybę ir kitus vidaus tvarkos ypatumus.“

3 *punktas* – „Šios Taisyklės yra privalomos visiems NKC darbuotojams. Šių Taisyklių laikymąsi kontroliuoja Administracija, skyrių vadovai.“

46 *punktas* – „Darbuotojai privalo:

46.1. sąžiningai atlikti jiems pavestą darbą (funkcijas) pagal NKC direktoriaus įsakymu patvirtintą pareiginę instrukciją;

46.2. tiksliai vykdyti procedūrų aprašų, instrukcijų, specifikacijų reikalavimus, NKC direktoriaus įsakymus ir pavedimus, Administracijos bei tiesioginio vadovo teisėtus nurodymus;

[...]

46.4. užtikrinti tinkamą darbo drausmę, maksimalų dėmesį donorams bei klientams ir pavyzdinę jų aptarnavimo kultūrą;

[...]

46.10. tiksliai ir tvarkingai pildyti NKC dokumentaciją, [...];

[...].“

48 *punktas* – „Kiekvieno NKC darbuotojo konkrečios pareigos ir teisės, susijusios su jo darbu bei pavestų funkcijų vykdymu, nustatomos pareiginėje instrukcijoje, procedūrų aprašuose, instrukcijose, darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijose.“

49 *punktas* – „Administracija privalo:

49.1. profesionaliai atlikti Administracijos darbuotojams pavestas pareigas (funkcijas) pagal jų pareigines instrukcijas ir Administracijos darbo reglamentą;

49.2. laikytis Lietuvos Respublikos įstatymų, Vyriausybės nutarimų, Sveikatos apsaugos ministro įsakymų, kitų teisės aktų, reglamentuojančių NKC veiklą, NKC įstatų, šių Taisyklių reikalavimų bei pagal kompetenciją užtikrinti ir kontroliuoti šių reikalavimų laikymąsi NKC;

[...].“

50 *punktas* – „Administracija turi teisę:

50.1. už darbo pareigų pažeidimus NKC darbuotojams taikyti Lietuvos Respublikos darbo kodekse numatytą atsakomybę;

[...].“

53 *punktas* – „Darbo pareigų pažeidimai fiksuojami ir tiriami Lietuvos Respublikos darbo kodekso ir NKC teisės aktų nustatyta tvarka.“

Tyrimo išvados

22. Pareiškėja iš esmės skundžia NKC, SAM ir SADM darbuotojų veiksmus (neveikimą) dėl

laiku nepaskirtos Pensijos garbės donorui.

Atsižvelgiant į Pareiškėjos skunde nurodytas aplinkybes, tyrimo metu analizuotą informaciją, teisinį reglamentavimą, išvados bus pateikiamos, išskiriant šias dalis:

- 22.1. dėl NKC darbuotojų veiksmų (neveikimo);
- 22.2. dėl SAM darbuotojų veiksmų (neveikimo);
- 22.3. dėl SADM darbuotojų veiksmų (neveikimo).

Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje (šios pažymos 11 punktas), todėl Skunde nurodytos aplinkybės vertintos šiuo aspektu.

Dėl NKC darbuotojų veiksmų (neveikimo)

23. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su šioje dalyje aptariamu klausimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos svarbius momentus:

23.1. Pareiškėja Skunde nurodė, kad dėl Pensijos garbės donorui skyrimo į NKC kreipėsi 2022-06-21 el. paštu [..](#) ir pateikė reikiamus dokumentus bei 2022-06-22 prašymą skirti Pensiją, adresuotą SAM (šios pažymos 2.1. ir 4.1. papunkčiai).

23.2. NKC yra Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos iš valstybės turto įsteigta viešojo asmens sveikatos priežiūros ne pelno įstaiga, teikianti asmens sveikatos priežiūros paslaugas ir paslaugas, reikalingas asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimui užtikrinti; NKC sudaroma administracija, kuriai vadovauja direktorius; NKC administracija privalo profesionaliai atlikti pavestas pareigas (funkcijas), laikytis teisės aktų reikalavimų (šios pažymos 20 ir 21 punktai).

23.3. Pagal Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės (šios pažymos 19 punktas) bei Viešojo administravimo įstatymo (šios pažymos 12 punktas) nuostatas, kuriomis turi vadovautis ir subjektai, teikiantys viešąsias paslaugas, taigi ir NKC:

1) prašymai turi būti tvarkomi ir apskaitomi atitinkamame subjekto dokumentų registre, laikantis Lietuvos vyriausiojo archyvaro priimtų teisės aktų, reglamentuojančių dokumentų valdymą, reikalavimų;

2) priimant asmenų prašymus turi būti preliminariai nustatoma, kokia jo esmė, ar subjektas pagal kompetenciją gali spręsti jame išdėstytus klausimus, kokios informacijos reikia sprendimams priimti; turi būti patikrinama, ar visa reikalinga informacija ar dokumentai, kuriuos privalo pateikti asmuo, kuris kreipiasi, yra pateikti ir pan.;

3) jei subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme išdėstytų klausimų, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui; jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų būti perduotas nagrinėti pagal kompetenciją prašymas, subjektas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui, paaiškindamas jo prašymo nenagrinėjimo priežastis;

4) administracinis sprendimas dėl asmens prašymo turi būti priimtas per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo gavimo dienos; kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, šis terminas gali būti pratęstas ne ilgiau kaip 10 darbo dienų, o apie tokį termino pratęsimą turi būti raštu pranešama asmeniui per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos ir nurodomos pratęsimo priežastys.

23.4. NKC, gavusi Pareiškėjos 2022-06-21 prašymą, turėjo jį užregistruoti atitinkamame savo registre ir taip laikytis dokumentų valdymą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų. Nėra aišku, ar NKC tai padarė, nes duomenų apie tai Seimo kontrolieriui tyrimo metu nepateikė. Tačiau galima daryti prielaidą, kad Pareiškėjos 2022-06-21 prašymas nebuvo tinkamai užregistruotas, kadangi tyrimo metu, teikdamas Seimo kontrolieriui informaciją, NKC nurodė: „negalime nurodyti tikslios datos, kada prašymas buvo pateiktas NKC darbuotojais“, „susirašinėjimas vyko elektroniniu paštu, kuriame (pas minėtą darbuotoją) nėra išlikusios informacijos, buvusios iki 2023 m. gegužės mėnesio“, „NKC darbuotojų elektroniniai paštai buvo perkelti į naują serverį (naują pašto „priežlobą“), todėl ankstesni nei 2023 m. gegužės mėnesio susirašinėjimai daugumai darbuotojų, o kartu ir minėtai Klaipėdos

skyriaus donorų organizatorei Y išnyko/išsitrynė“, „pateikti informacijos kada tiksliai NKC buvo gautas Pareiškėjos prašymas dėl Pensijos skyrimo ir atsakymo (atsakymų) į jį kopijos (-jų) neturime galimybės“ (šios pažymos 6.1 papunktis). Iš šios pateiktos informacijos taip pat darytina išvada, kad NKC negali Seimo kontrolierei pateikti informacijos ne tik apie Pareiškėjos prašymo registravimą, jo gavimo datą, bet ir atsakymo į jį pateikimą / nepateikimą, nes tokios informacijos NKC neturi, jos neapsaugojo keliant į naują serverį.

23.5. NKC, gavusi Pareiškėjos 2022-06-21 prašymą, taip pat turėjo jį įvertinti, nustatyti, kokia jo esmė, ir ar gali pagal kompetenciją spręsti jame išdėstytus klausimus.

Pažymėtina, kad SAM teikia Komisijai prašymą skirti Pensiją garbės donorui (šios pažymos 17 punktas) ir asmenys, turintys teisę gauti Pensiją garbės donorui, kreipiasi į SAM dėl šios Pensijos skyrimo (šios pažymos 18 punktas). NKC teisės aktų nėra suteikti įgaliojimai teikti Komisijai asmenų prašymus skirti Pensiją garbės donorui. Tai pripažįsta ir pats NKC, Seimo kontrolierei nurodęs, kad „NKC nėra įgaliota institucija teikti teikimus Komisijai dėl Pensijos garbės donorui skyrimo, tą teisės aktų nustatyta tvarka įpareigota atlikti (teikti prašymus) SAM“ (šios pažymos 6.1 papunktis).

Taigi NKC neturėjo nagrinėti Pareiškėjos 2022-06-21 prašymo (pagal kompetenciją negalėjo spręsti prašyme išdėstyto klausimo) ir turėjo ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo jos prašymo gavimo dienos persiųsti jį SAM, ir apie tai pranešti Pareiškėjai. Kaip nustatyta tyrimo metu, tai nebuvo padaryta.

23.6. Nors ir neturėjusi pagal kompetenciją nagrinėti Pareiškėjos 2022-06-21 prašymo, NKC jį nagrinėjo, nes, kaip paaiškino Seimo kontrolierei, siekė „užtikrinti ilgametės nusipelnusios garbės donorės Pareiškėjos interesus“, „vieno langelio principą“, taip pat „dėjo visas pastangas surinkti ir pateikti reikiamus dokumentus SAM tolimesniam kreipimuisi“ (šios pažymos 6.1 papunktis). Dėl šio NKC paaiškinimo išskirtini šie du svarbūs momentai:

1) NKC tuomet turėjo Pareiškėjos prašymą išnagrinėti per 20 darbo dienų nuo jo gavimo dienos (šios pažymos 23.3 papunktis), bet tai nebuvo padaryta. Duomenų, kad Pareiškėjos prašymo nagrinėjimo terminas buvo pratęstas ne ilgiau kaip 10 darbo dienų, o apie tokį termino pratęsimą ir jo pratęsimo priežastis buvo raštu pranešta Pareiškėjai per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos, NKC Seimo kontrolierei nepateikė.

2) Seimo kontrolierei nebuvo pateikta informacija, kokių konkrečiai dokumentų iš Pareiškėjos trūko ir kokius dokumentus NKC papildomai rinko.

Vadovaujantis Valstybinių pensijų įstatymu (šios pažymos 14 punktas) bei Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais (šios pažymos 18 punktas), asmenys, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka suteiktas garbės donoro vardas, teikiančiai institucijai (SAM, bet ne NKC), į kurią kreipiasi dėl Pensijos garbės donorui skyrimo, kartu su asmens tapatybę patvirtinančiu dokumentu pateikia prašymą skirti Pensiją ir, jeigu asmuo yra netekęs 60 ir daugiau procentų darbingumo, – Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie SAM išduotą darbingumo lygio pažymą. Pati teikianti institucija Komisijai be šių nurodytų dokumentų pateikia dokumentą, patvirtinantį garbės donoro vardo suteikimą.

Pareiškėjos Skunde nurodyta, kad NKC buvo pateikta: „nusipelnusio donoro pažymėjimo kopija, Lietuvos donorystės žymūno pažymėjimo kopija, Garbės donoro pažymėjimo kopija ir prašymas skirti Pensiją“ (šios pažymos 2.1 papunktis). Iš tyrimo medžiagos matyti, kad minimi pažymėjimai atitinkamai buvo išduoti – 2017-03-16 (sveikatos apsaugos ministro 2017-03-16 įsakymu Nr. K-295), 2015-06-01 (sveikatos apsaugos ministro 2015-05-28 įsakymu Nr. K-275) ir 2019-12-11 (sveikatos apsaugos ministro 2019-12-10 įsakymu Nr. K-1054). Taip pat iš tyrimo medžiagos matyti, kad Pareiškėja NKC pateikė ir asmens tapatybės kortelės kopiją (priedas prie 2022-06-22 prašymo SAM), taigi visi reikiami dokumentai buvo pateikti pagal teisės aktų reikalavimus.

NKC Seimo kontrolierei nurodė (šios pažymos 6.1 papunktis), kad renkant papildomus dokumentus vadovavosi Garbės donoro vardo suteikimo tvarkos (šios pažymos 17 punktas) nuostatomis, t. y. konkrečiai 4.3 papunkčiu, reglamentuojančiu, kokius dokumentus (donoro aktyvaus dalyvavimo nemokamos kraujo donorystės veikloje aprašymą, už šią veiklą gautų apdovanojimų sąrašą (donorystės žymūno, nusipelnusio donoro pažymėjimai ir kt.) kraujo donorystės įstaigos turi

pateikti SAM. Pažymėtina, kad minimo teisės akto 4 punktą reglamentuoja, kokius dokumentus kraujo donorystės įstaigos turi pateikti SAM, kai turi pretendentų garbės donoro vardui gauti, o ne kreipiantis dėl Pensijos garbės donorui skyrimo, tad vadovavimasis šiuo teisės aktu nagrinėjamu atveju yra netinkamas. Be to, toks garbės donoro pažymėjimas, kaip jau rašyta pirmiau, Pareiškėjai buvo išduotas dar 2019-12-11 ir pati Pareiškėja jo kopiją pateikė NKC kartu su visais reikiamais dokumentais, todėl NKC nereikėjo rinkti dokumentų dėl tokio pažymėjimo išdavimo, nes jis jau buvo išduotas.

23.7. „NKC atsakinga specialistė Pensijos skyrimui reikalingus dokumentus persiuntė SAM 2022-09-08, registracijos numeris 7-393“ (šios pažymos 6.1 papunktis); „NKC dokumentų valdymo sistemoje DVS prie siunčiamų dokumentų 7 (septinto) registro matomas pats faktas apie 2022-09-08 dokumentų, registracijos numeris 7-393, išsiuntimą SAM“ (šios pažymos 6.2 papunktis). Pastebėtina, kad ir SAM tyrimo metu yra pateikusi informaciją, jog Pareiškėjos dokumentai iš NKC buvo gauti 2022-09-08 (šios pažymos 26.2 papunktis).

Konkrečių priežasčių, kodėl bei dėl kieno kaltės buvo delsiama ir dokumentų persiuntimas SAM įvyko praėjus beveik trimis mėnesiams nuo Pareiškėjos 2022-06-21 kreipimosi, NKC nenurodė, nors to tyrimo metu buvo prašyta. Priešingai, Seimo kontrolierę NKC informavo: „negalime nei patvirtinti nei paneigti, jog dokumentų persiuntimas įvyko po daugiau nei 2 mėnesių nuo galimai buvusio Pareiškėjos kreipimosi, kadangi neturime visų tai patvirtinančių dokumentų“ (šios pažymos 6.2 papunktis).

24. Apibendrinant tai, kas išdėstyta, tenka konstatuoti, kad Skundo dalis *dėl NKC darbuotojų veiksmų (neveikimo)* yra pagrįsta, nes Pareiškėjos teisė į gerą viešąjį administravimą buvo pažeista. Pažymėtina, kad nebuvo laikytasi pirmiau išdėstytų teisės aktų reikalavimų, tad NKC darbuotojų veikia, kai nevykdomi atitinkami teisės aktai, vertintina kaip biurokratizmas. Be to, tokie atvejai, kai NKC negali Seimo kontrolierei pateikti informacijos apie Pareiškėjos prašymo registravimą, gavimo datą, atsakymo į jį pateikimą / nepateikimą, dokumentų persiuntimą SAM, nes tokios informacijos NKC, jų teigimu, neturi, jos neapsaugojo keliant į naują serverį, negali būti toleruojami.

Svarbu ir tai, kad Seimo kontrolierė, vykdydama savo pareigas, turi teisę reikalauti nedelsiant pateikti informaciją, medžiagą ir dokumentus, būtinus savo funkcijoms atlikti (šios pažymos 11 punktas), tad NKC, teikdamas informaciją Seimo kontrolierei į jos klausimus dėl Skunde nurodytų aplinkybių (šios pažymos 6 punktas), privalėjo visą šią situaciją ištirti bei išsiaiškinti (pavyzdžiui, atliekant vidinį tyrimą) ir Seimo kontrolierei pateikti tikslią ir konkrečią informaciją, dėl kokių priežasčių ir kieno kaltės tokie pirmiau aprašyti pažeidimai įvyko. Nepateikimas tikslios ir išsamios informacijos šiuo konkrečiu atveju vertintinas kaip trukdymas Seimo kontrolierei atlikti pareigas.

25. Atsižvelgiant į tai, kad, teikiant informaciją Seimo kontrolierei, NKC nebuvo tinkamai ištirta bei išsiaiškinta, dėl kokių priežasčių ir kieno kaltės tokie pirmiau aprašyti pažeidimai (įskaitant ir informacijos Seimo kontrolierei teikimą) įvyko, rekomenduotina NKC direktoriui, vadovaujančiam NKC administracijai (šios pažymos 20 punktas), tai padaryti. Rekomenduotina atlikti vidinį tyrimą, išsiaiškinant, ar atsakingi darbuotojai tinkamai ir laikydamiesi teisės aktų reikalavimų vykdė savo pareigas (funkcijas), ar buvo padaryti darbo pareigų pažeidimai ir jei taip, taikyti teisės aktuose numatytą atsakomybę (šios pažymos 21 punktas).

Dėl SAM darbuotojų veiksmų (neveikimo)

26. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su šioje dalyje aptariamu klausimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos svarbius momentus:

26.1. Asmenys, turintys teisę gauti Pensiją garbės donorui, turi kreiptis į SAM dėl šios Pensijos skyrimo (šios pažymos 18 punktas), o SAM teikia Komisijai prašymą skirti Pensiją garbės donorui (šios pažymos 17 punktas). Taigi SAM yra institucija, teisės aktų nustatyta tvarka įgaliota teikti teikimus Komisijai dėl Pensijos garbės donorui skyrimo.

26.2. Pareiškėjos dokumentai SAM iš NKC buvo gauti 2022-09-08. Pagal Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės bei Viešojo administravimo įstatymo nuostatas (šios pažymos 12 ir 19 punktai, 23.3 papunktis), asmenų prašymai turi būti

tvarkomi ir apskaitomi atitinkamame subjekto dokumentų registre, laikantis Lietuvos vyriausiojo archyvaro priimtų teisės aktų, reglamentuojančių dokumentų valdymą, reikalavimų. Tyrimo metu SAM Seimo kontrolierę informavo (šios pažymos 7.3 ir 7.6 papunkčiai), kad 2022-09-08 raštas iš NKC buvo „neteisingai nukreiptas dokumentų valdymo sistemoje „KONTORA“ ir „dėl šios priežasties tiesioginis vykdytojas, t. y. Z, jų negavo“; „visai atsitiktinai paaiškėjo, kad minėti dokumentai buvo nukreipti visai kitam SAM padaliniui“. Pažymėtina, kad jokių patvirtinančių šias aplinkybes dokumentų ir paaiškinimų, dėl kokių priežasčių ir kieno kaltės tai įvyko, Seimo kontrolierei nepateikta. Taip pat visiškai nesuteikta ir ši informacija: kas dokumentų valdymo sistemoje skirstė užduotis vykdytojams ir kodėl taip paskirstė; kaip atsitiko, kad dokumentų valdymo sistemoje Z buvo paskirta tiesioginiu vykdytoju, bet jokių dokumentų vykdymui negavo, kokių veiksmų tuomet ėmėsi tiesioginis vykdytojas, gavęs dokumentų valdymo sistemoje užduotį, bet negavęs užduočių vykdyti reikiamų dokumentų, o jeigu nesiėmė, tuomet, dėl kokių priežasčių; kokiam tuomet kitam vykdytojui dokumentų valdymo sistemoje minimas raštas iš NKC buvo paskirtas vykdyti, kokių veiksmų šis asmuo ėmėsi, o jeigu nesiėmė, tuomet, dėl kokių priežasčių; kada konkrečiai paaiškėjo, kad „dokumentai buvo nukreipti visai kitam SAM padaliniui“ ir kas bei kada buvo daroma, kai tai paaiškėjo.

26.3. Seimo kontrolierei nepateikta informacija, „ar kartu su Pareiškėjos prašymu skirti Pensiją garbės donorui buvo pateikti visi teisės aktuose nurodyti dokumentai“ ir kt. (šios pažymos 7.4 ir 7.6 papunkčiai). SAM informavo, kad „telefonu kelis kartus buvo kreiptasi į NKC kraujo donorystės koordinatorius, kad jie kuo skubiau pateiktų reikiamus dokumentus“, tačiau nėra aišku: kokių dokumentų visgi trūko, nes, kaip rašyta pirmiau šios pažymos 23.6 papunktyje, Pareiškėja pateikė visus reikiamus dokumentus; kodėl dėl dokumentų buvo telefonu kreiptasi į NKC, o ne į pačią Pareiškėją, nes pagal Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų 21 punktą, tuo atveju, „jeigu asmuo kartu su prašymu pateikia ne visus dokumentus, nurodytus Nuostatuose, kurių reikia pirmojo ar antrojo laipsnio valstybinei pensijai skirti, teikiančios institucijos ar įstaigos per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos kreipiasi į asmenį prašydamos per nustatytą terminą pateikti trūkstamus dokumentus“ (šios pažymos 18 punktas).

26.4. Pareiškėja ne kartą telefonu kreipėsi į SAM „paklausti, kodėl vis dar nėra paskirta Pensija“ (šios pažymos 2.4 papunktis). 2023-02-07 ji išsiuntė SAM raštišką prašymą, kuriame prašė raštu informuoti apie Pensijos „skyrimo eigą ir dėl kokių priežasčių vis dar nėra paskirta Pensija garbės donorui“ (šios pažymos 2.5 ir 4.2. papunkčiai).

Vadovaujantis Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių (šios pažymos 19 punktas) ir Viešojo administravimo įstatymo (šios pažymos 12 punktas) nuostatomis, prašymai turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo gavimo dienos; prašymus institucijos nagrinėja ir į juos atsako pagal teisės aktais joms nustatytą kompetenciją, atsižvelgdamos į prašymo turinį; jeigu asmens prašyme buvo nurodytas būdas, kuriuo asmuo pageidauja gauti atsakymą, atsakoma nurodytu būdu.

Pareiškėjos teigimu, jokio atsakymo į 2023-02-07 prašymą ji nesulaukė (šios pažymos 2.5 papunktis). SAM Seimo kontrolierei informacijos apie tai išvis nepateikė, nors to buvo prašyta (šios pažymos 7.7 papunktis).

26.5. SAM teikimą skirti Pareiškėjai Pensiją garbės donorui Komisijai pateikė 2023-02-15 (šios pažymos 7.8 papunktis), taigi nuo iš NKC gautų dokumentų gavimo dienos (2022-09-08) praėjus daugiau nei 5 mėnesiams. Pastebėtina, kad Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose (šios pažymos 18 punktas) nėra reglamentuotas terminas, per kiek laiko nuo reikiamų dokumentų gavimo teikianti institucija ar įstaiga turi pateikti teikimą Komisijai. Manytina, kad, siekiant aiškumo bei norint išvengti vilkinimo, tokio termino reglamentavimas būtų tikslingas.

SAM nepateikė informacijos Seimo kontrolierei į jos prašymą išsamiai ir nuosekliai paaiškinti, kas, kada ir kuo vadovaujantis buvo daroma iš NKC 2022-09-08 gavus Pareiškėjos 2022-06-22 prašymą ir dokumentus (7.5 papunktis) iki pat 2023-02-15, kuomet buvo pateiktas teikimas Komisijai. Žinoma tik tiek, kad, kaip jau rašyta 26.2 ir 26.3 papunkčiuose, dokumentai nebuvo tinkamai tvarkomi SAM dokumentų registre.

26.6. SAM nesilaikė Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų (šios pažymos 18 punktas) 22 punkto reikalavimo apie Komisijai pateiktą teikimą skirti Pensiją asmenį raštu informuoti per 5 darbo dienas nuo teikimo išsiuntimo ar pateikimo asmeniškai Komisijos sekretoriui dienos. SAM nurodė, kad dėl Komisijai pateikto teikimo Pensijai gauti „Pareiškėja atskiru raštu nebuvo informuota, tačiau jai tai buvo pranešta telefonu“ (šios pažymos 7.9 papunktis).

26.7. Pareiškėja 2023-04-02 pateikė skundą SAM dėl laiku nepaskirtos Pensijos garbės donorui (šios pažymos 4.3 papunktis), kuriame: skundžiama tai, kad nebuvo gautas atsakymas į jos 2023-02-07 prašymą; prašoma išsiaiškinti, dėl kieno aplaidumo Pensija paskirta tik nuo 2023-04-01; klausinama, „kaip gauti priklausančią išmoką už praeitus 7 mėn.“.

SAM, gavusi šį skundą ir vadovaudamasi Viešojo administravimo įstatymo (šios pažymos 12 punktas) nuostatomis, turėjo per 3 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos pradėti administracinę procedūrą ir išnagrinėti skundą, atsakant į visus jame keliamus klausimus ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą. Kaip nustatyta tyrimo metu, tai nebuvo padaryta – SAM atsakymo į Pareiškėjos 2023-04-02 skundą nėra pateikusi ir jo nerengia, priešasčių, kodėl tai nebuvo padaryta, tyrimo metu nepateikta (7.11 papunktis). Kadangi Pareiškėjai nebuvo atsakyta į jos 2023-04-02 skundą, toks atsakymas turi būti pateiktas, atsakant į visus skunde keliamus klausimus (įskaitant klausimą „kaip gauti priklausančią išmoką už praeitus 7 mėn.“).

27. Apibendrinant tai, kas išdėstyta, tenka konstatuoti, kad Skundo dalis *dėl SAM darbuotojų veiksmų (neveikimo)* yra pagrįsta, nes Pareiškėjos teisė į gerą viešąjį administravimą buvo pažeista. SAM darbuotojai nesilaikė pirmiau išdėstytų teisės aktų reikalavimų, nebuvo užtikrintas atsakingo valdymo, įstatymo viršenybės, išsamumo principų įgyvendinimas (šios pažymos 12 punktas), o pati SAM darbuotojų veikia, kai nevykdomi atitinkami teisės aktai, vertintina kaip biurokratizmas.

SAM, teikdama informaciją Seimo kontrolierei į jos klausimus dėl Skunde nurodytų aplinkybių (šios pažymos 7 punktas), privalėjo visą šią situaciją ištirti bei išsiaiškinti ir Seimo kontrolierei pateikti tikslią bei konkrečią informaciją, dėl kokių priežasčių ir kieno kaltės tokie pirmiau aprašyti pažeidimai įvyko. Nepateikimas tikslios ir išsamios informacijos šiuo konkrečiu atveju vertintinas kaip trukdymas Seimo kontrolierei atlikti pareigas. Pastebėtina, kad informaciją (atsakymus) į Seimo kontrolierės klausimus rengė Z, kurios veiksmus / neveikimą skundė Pareiškėja. Dėl šios priežasties kyla pagrįstų abejonų, ar tinkamai ir objektyviai vyko informacijos (atsakymų) parengimas Seimo kontrolierei dėl Skunde nurodytų aplinkybių.

Atsižvelgiant į visa tai, manytina, kad tikslinga SAM atlikti tarnybinį patikrinimą, tinkamai ištiriant bei išsiaiškinant, dėl kokių priežasčių ir kieno kaltės tokie pirmiau aprašyti pažeidimai (įskaitant ir informacijos Seimo kontrolierei teikimą) įvyko, ar atsakingi darbuotojai tinkamai ir laikydamiesi teisės aktų reikalavimų vykdė savo pareigas (funkcijas), ar buvo padaryti pažeidimai ir jei taip, taikyti teisės aktuose numatytą atsakomybę.

28. Tyrimo metu SAM informavo (šios pažymos 7.13 papunktis), kad „SAM apgailestauja dėl įvykusio nesusipratimo ir, siekdama, kad ateityje neiškiltų panašių nesusipratimų bei pagerėtų gyventojų aptarnavimo paslaugų kokybė, yra numačiusi šiais metais sukurti klientų aptarnavimo standartą“. Kadangi nebuvo išsamiau paaiškinta apie šį „klientų aptarnavimo standartą“, siūlytina SAM pateikti konkretų ir išsamų paaiškinimą, koks tai standartas, kaip konkrečiai ir nuo kada jis veiks, ir, svarbiausia, kaip jis pagerins gyventojų aptarnavimo paslaugų kokybę.

Dėl SAM darbuotojų veiksmų (neveikimo)

29. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su šioje dalyje aptariamu klausimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos svarbius momentus:

29.1. Valdymo institucijų pateiktus prašymus skirti Pensijas garbės donorams nagrinėja ir šias Pensijas skiria Komisija, kuri veikia prie SAM (šios pažymos 14 punktas).

29.2. SAM teikimas skirti Pensiją Pareiškėjai, kaip garbės donorei, Komisijoje buvo gautas 2023-02-17. „Komisijoje teikimas gautas iš SAM, t. y. pagal teisės aktuose numatytą tvarką“. „SAM

2023-02-17 teikimu pateikė visus reikalingus dokumentus dėl Pensijos skyrimo Pareiškėjai“ (šios pažymos 8.1 ir 8.2. papunkčiai).

29.3. Viena iš Komisijos veiklos formų yra posėdžiai, kurie organizuojami ne rečiau kaip kartą per 2 mėnesius. Komisija priima sprendimus dėl teikimų skirti Pensiją garbės donorui, kurie Komisijai su visais reikiama dokumentais pateikti ne vėliau kaip likus 10 darbo dienų iki Komisijos posėdžio dienos (šios pažymos 18 punktas).

Artimiausias Komisijos posėdis, po gauto teikimo skirti Pareiškėjai Pensiją, įvyko 2023-03-27. Šiame posėdyje buvo priimtas sprendimas skirti Pareiškėjai Pensiją nuo 2023-04-01, kadangi „pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos skiriamos nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį priimtas sprendimas skirti šią pensiją, pirmos dienos“ (šios pažymos 8.3 papunktis).

29.4. Teikiančios institucijos apie Komisijos sprendimus skirti Pensijas raštu informuojamos per 5 darbo dienas nuo Komisijos sprendimo priėmimo dienos (šios pažymos 18 punktas).

Komisija 2023-03-29 raštu informavo SAM apie Pensijos paskyrimą Pareiškėjai kaip garbės donorei (šios pažymos 8.4 papunktis).

29.5. Asmenį apie Komisijos sprendimą skirti Pensiją garbės donorui per 5 darbo dienas raštu informuoja Komisijos sekretorius, kartu nurodydamas pensijas mokančią įstaigą (šios pažymos 18 punktas).

Komisija 2023-03-28 raštu informavo Pareiškėją apie jai paskirtą Pensiją kaip garbės donorei, nurodant instituciją, kuri mokės jai paskirtą Pensiją (šios pažymos 8.5 papunktis).

29.6. Komisijai priėmus sprendimą skirti Pensiją dokumentai dėl tokios pensijos skyrimo parengiami ir pateikiami pensijas mokančiai įstaigai (šios pažymos 18 punktas).

Komisija 2023-03-28 raštu išsiuntė dokumentus dėl Pareiškėjos Pensijos skyrimo mokančiai institucijai – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Panevėžio skyriui (šios pažymos 8.6 papunktis).

30. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad Skundo dalis *dėl SADM darbuotojų veiksmų (neveikimo)* atmetina kaip nepagrįsta, nes Komisija nepažeidė atitinkamų teisės aktų reikalavimų (tvarkos ir terminų), nustatančių Pensijos garbės donorui skyrimą.

31. Apibendrinant visa, kas pirmiau šioje pažymoje išdėstyta, pažymėtina tai, kad Pensija garbės donorui skiriama asmenims, jeigu jie yra sukakę senatvės pensijos amžių (šios pažymos 14 punktas). Pareiškėjai „senatvės pensija [...] paskirta 2022 m. rugpjūčio mėn.“ (šios pažymos 2.2 papunktis). Tačiau Pareiškėja dar 2022-06-21, t. y. prieš sukankant senatvės pensijos amžiui, kreipėsi dėl Pensijos garbės donorui. Dėl valdžios institucijų kaltės Pensija Pareiškėjai paskirta tik nuo 2023-04-01. Taigi, nors Pareiškėja atitiko visas sąlygas Pensijai garbės donorui gauti, kreipėsi laiku, tačiau Pensijos nuo teisės į ją atsiradimo dienos ji negavo. Priešingai, ji 7 mėnesius negavo Pensijos, kurią būtų gavusi, jeigu nebūtų buvę neteisėtų valdžios institucijų veiksmų.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje yra nustatyta, jog „valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“, „asmuo, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą. Asmeniui padarytos materialinės ir moralinės žalos atlyginimą nustato įstatymas“ (šios pažymos 9 punktas).

Civilinio kodekso nuostatos (šios pažymos 10 punktas), reglamentuojančios civilinę atsakomybę, kartu apibrėžia ir viešąją (valstybės) atsakomybę, nustatant, kad „žalą, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto nepaisydama konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės“. „Terminas „valdžios institucija“ reiškia bet kokią viešosios teisės subjektą (valstybės [...] instituciją, pareigūną, valstybės tarnautoją ar kitokį šių institucijų darbuotoją ir t. t.), taip pat privatų asmenį, atliekantį valdžios funkcijas“. „Terminas „aktas“ reiškia bet kokią valdžios institucijos ar jos darbuotojų veiksmą (veikimą, neveikimą), kuris tiesiogiai daro įtakos asmenų teisėms, laisvėms ir interesams (valstybės [...] institucijų priimami teisės ar individualūs aktai, administraciniai aktai, fiziniai aktai ir t. t., [...]).“ „Valstybės [...] civilinė atsakomybė [...] atsiranda, jeigu valdžios institucijų darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus šios institucijos ar jų darbuotojai privalėjo veikti.“ „Žala atlyginama nuo jos padarymo dienos, o jeigu žala atsirado vėliau, – nuo žalos atsiradimo dienos.“

Viešoji (valstybės) atsakomybė Civilinio kodekso 6.271 straipsnyje numatytais atvejais atsiranda tik esant visoms trimis sąlygoms: neteisėtiems veiksams ar neveikimui, žalai ir priežastiniam neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos ryšiui. Taigi turtinė prievolė atlyginti žalą valstybei kyla tik nustatius visas šias tris viešosios atsakomybės sąlygas ir tą padaryti gali tik teismas.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAI

32. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia tyrimo dalį *dėl NKC darbuotojų veiksmų (neveikimo)* pripažinti pagrįsta.

33. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia tyrimo dalį *dėl SAM darbuotojų veiksmų (neveikimo)* pripažinti pagrįsta.

34. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia tyrimo dalį *dėl SADM darbuotojų veiksmų (neveikimo)* at mesti.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

35. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 15 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė viešosios įstaigos Nacionalinio kraujo centro direktoriui rekomenduoja:

35.1. atsižvelgiant į tai, kad nebuvo tinkamai iširta bei išsiaiškinta, dėl kokių priežasčių ir kieno kaltės šios pažymos 23 ir 24 punktuose aprašyti pažeidimai (įskaitant ir informacijos Seimo kontrolieriui teikimą) įvyko, atlikti vidinį tyrimą, išsiaiškinant, ar atsakingi darbuotojai tinkamai ir laikydamiesi teisės aktų reikalavimų vykdė savo pareigas (funkcijas), ar buvo padaryti darbo pareigų pažeidimai, ir jei taip, taikyti teisės aktuose numatytą atsakomybę. Seimo kontrolierę informuoti apie atlikto tyrimo rezultatus;

35.2. imtis priemonių ir užtikrinti, kad šios pažymos 23 ir 24 punktuose aprašyti pažeidimai ateityje nesikartotų.

36. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 15 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai rekomenduoja:

36.1. atlikti tarnybinį patikrinimą, tinkamai ištiriant bei išsiaiškinant, dėl kokių priežasčių ir kieno kaltės šios pažymos 26 ir 27 punktuose aprašyti pažeidimai (įskaitant ir informacijos Seimo kontrolieriui teikimą) įvyko, ar atsakingi darbuotojai tinkamai ir laikydamiesi teisės aktų reikalavimų vykdė savo pareigas (funkcijas), ar buvo padaryti pažeidimai ir jei taip, taikyti teisės aktuose numatytą atsakomybę; Seimo kontrolierę informuoti apie atlikto tarnybinio patikrinimo rezultatus;

36.2. pradėti administracinę procedūrą pagal Pareiškėjos 2023-04-02 skundą SAM (šios pažymos 2.7, 4.3 ir 26.7 papunkčiai) ir pateikti atitinkamų teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą, išsamiai atsakant į visas skunde nurodytas aplinkybes ir keliamus klausimus (įskaitant „kaip gauti priklausančią išmoką už praeitus 7 mėn.“); Seimo kontrolieriui pateikti atsakymo kopiją;

36.3. imtis priemonių ir užtikrinti, kad šios pažymos 26 ir 27 punktuose aprašyti pažeidimai ateityje nesikartotų;

36.4. atsižvelgiant į pateiktą informaciją apie ketinamą „šiais metais sukurti klientų aptarnavimo standartą“ (šios pažymos 28 punktą), pateikti konkretų ir išsamų paaiškinimą, koks tai standartas, kaip ir nuo kada jis veiks, ir, svarbiausia, kaip jis pagerins gyventojų aptarnavimo paslaugų kokybę.

37. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 ir 8 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai rekomenduoja:

37.1. atsižvelgiant į pateiktą informaciją apie tai, kad „Lietuvos Respublikos Seimui bus pateikti sisteminiai pasiūlymai dėl valstybinių pensijų ir kitų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto mokamų pensinio pobūdžio išmokų sistemos tobulinimo, iš jų – ir dėl pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo tvarkos“ (šios pažymos 8.9 papunktis), pateikti išsamų paaiškinimą, kas ir kada konkrečiai bus daroma, kaip keisis valstybinių pensijų skyrimo tvarka; ar numatoma, kad pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos bus skiriamos asmenims nuo teisės į ją atsiradimo dienos;

37.2. tuo atveju, jeigu teikiamuose siūlymuose (kaip rašyta 37.1 papunktyje) nebus numatoma pirmojo ir antrojo laipsnių valstybines pensijas skirti asmenims nuo teisės į ją atsiradimo dienos, siūlytina svarstyti galimybę, kad pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos būtų paskirtos asmenims nuo teisės į ją atsiradimo dienos, jeigu asmenys dėl jų skyrimo kreipėsi laiku ir pateikė visus reikiamus dokumentus, tačiau dėl valdžios institucijų kaltės (pvz., kaip šioje pažymoje nagrinėjamu atveju) dokumentai nebuvo laiku perduoti Komisijai sprendimui priimti.

38. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Lietuvos Respublikos Vyriausybei rekomenduoja, atsižvelgiant į tai, kad Pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose (šios pažymos 18 punktą) nėra reglamentuotas terminas, per kiek laiko nuo reikiamų dokumentų gavimo teikianti institucija ar įstaiga turi pateikti teikimą Komisijai, ir siekiant aiškumo bei norint išvengti galimo vilkinimo, svarstyti tokio terminą nustatymą (šios pažymos 26.5 papunktis).

Primenama, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė